

Utrikesdepartementet
Europakorrespondentenheten

Rådet för utrikes frågor den 13 november 2023

Kommenterad dagordning

1. Godkännande av dagordningen
2. A-punkter
3. Aktuella frågor

Informationspunkt

EU:s höga representant väntas inte ta upp några aktuella frågor.

4. Rysslands aggression mot Ukraina

Diskussionspunkt

Ansvarigt statsråd: Utrikesminister Tobias Billström

Diskussionens innehåll: Rådet förväntas diskutera Rysslands aggression mot Ukraina.

Förslag till svensk ståndpunkt: Regeringen fördömer i starkast möjliga ordalag Rysslands aggression mot Ukraina.

Regeringen verkar för fortsatt starkt, förutsägbart och långsiktigt EU-stöd till Ukraina, såväl militärt som politiskt, ekonomiskt, humanitärt och rättsligt, liksom ökat tryck på Ryssland. Ambitiösa och långsiktiga säkerhetsåtaganden från EU kommer vara en viktig del av detta.

EU bör fortsätta att stödja och uppmuntra Ukrainas reformarbete och EU-närmande samt vara redo att öppna anslutningsförhandlingar då Ukraina har gjort framsteg för att uppfylla de villkor som angetts i kommissionens yttrande om landets ansökan om medlemskap. EU bör spela en central roll i det internationella samarbetet kring den redan pågående och framtida uppbyggnaden av Ukraina. Regeringen välkomnar att Europeiska rådet i sina slutsatser från mötet den 26–27 oktober uppdrog till den höga representanten och kommissionen att skynda på arbetet med att kunna använda avkastning från ryska frysta och immobiliserade tillgångar för Ukrainas återuppbyggnad.

Tillsammans med partners som USA, övriga G7-länder och andra likasinnade bör EU fortsätta att öka trycket på Ryssland, inklusive genom att kontinuerligt utveckla sanktionerna till exempel inom energiområdet. Samtidigt bör EU fortsätta arbetet med att säkerställa genomförandet av redan beslutade sanktioner samt motverka kringgående av dessa.

EU bör tillsammans med partners fortsätta att verka för att ansvar utkrävs för de brott som har begåtts genom och under Rysslands aggression mot Ukraina. Regeringen stödjer de ansträngningar som pågår, bland annat i Internationella brottmålsdomstolen. Regeringen stödjer även inrättandet av en tribunal för aggressionsbrottet. EU bör fortsatt understryka folkrätten som utgångspunkt för en framtida fred i kontakter med globala partners

Datum för tidigare behandling i riksdagen: Rysslands aggression mot Ukraina behandlades senast vid EU-nämndens sammanträde den 20 oktober 2023 inför rådets möte den 23 oktober.

5. Armenien/Azerbajdzjan

Diskussionspunkt

Ansvarigt statsråd: Utrikesminister Tobias Billström

Diskussionens innehåll: Rådet förväntas diskutera situationen i Armenien och Azerbajdzjan mot bakgrund av Azerbajdzjans militära operation i Nagorno-

Karabach. Diskussionspunkten planerades ursprungligen till FAC den 23 oktober, men sköts upp av tidsskäl.

Förslag till svensk ståndpunkt: Regeringen står bakom den höga representanten Josep Borrells fördömande av Azerbajdzjans militära operation i Nagorno-Karabach, som har lett till stora flyktingströmmar och ökade humanitära behov. Regeringen beklagar de döda och skadade, den akuta massflykt och det utbredda lidande som eskaleringen orsakat. Azerbajdzjan bär ansvar för den humanitära situation som uppstått. Regeringen följer noggrant den fortsatta utvecklingen i regionen och situationen för de etniska armenier från Nagorno-Karabach som anlant till Armenien.

EU bör stödja Armenien och dess demokratiskt valda regering, såväl politiskt som humanitärt. EU bör också bidra till att stärka Armeniens motståndskraft mot yttre påverkansförsök. Regeringen välkomnar att Europeiska rådet i sina slutsatser från mötet den 26–27 oktober uppdrog till den höga representanten och kommissionens att presentera handlingsalternativ för hur relationen mellan EU och Armenien bäst kan stärkas i alla dimensioner.

Det är viktigt att EU står enat bakom Europeiska rådets ordförande Charles Michels fortsatta medlingsansträngningar för att uppnå en långsiktigt hållbar lösning. EU:s observatörsmission i Armenien har en viktig stabiliserande roll på marken.

EU bör betona vikten av att Azerbajdzjan och Armeniens respekterar varandras territoriella integritet och förmedla tydliga budskap till Azerbajdzjan om dess ansvar för att säkerställa mänskliga rättigheter och säkerhet för etniska armenier i landet. EU bör också uppmana Azerbajdzjan att engagera sig i förtroendeskapande åtgärder gentemot de etniska armenier som finns kvar eller vill återvända till Nagorno-Karabach. I enlighet med den höga representantens uttalande den 21 september bör EU tydligt signalera till Azerbajdzjan att unionen är redo att vidta lämpliga åtgärder om situationen förvärras. I ett sådant fall bör ingen åtgärd uteslutas, inklusive sanktioner.

Datum för tidigare behandling i riksdagen: Armenien-Azerbajdzjan behandlades senast vid EU-nämndens sammanträde den 20 oktober inför rådets möte den 23 oktober och vid EU-nämndens sammanträde den 25 oktober inför Europeiska rådets möte den 26–27 oktober.

6. Situationen i Israel och regionen

Diskussionspunkt

Ansvarigt statsråd: Utrikesminister Tobias Billström

Diskussionens innehåll: Rådet förväntas diskutera situationen i Israel och Palestina mot bakgrund av den rådande utvecklingen.

Förslag till svensk ståndpunkt: Situationen i Israel och Gaza är fortsatt djupt oroande. Regeringen fördömer reservationslöst de fruktansvärda attackerna av terroristorganisationen Hamas. Israel har sedan den 7 oktober utsatts för såväl urskillningslös raketbeskjutning som fasansfulla attacker mot civila. Terrorister har även kidnappat civila i Israel och fört dessa till Gaza. De som tagits gisslan måste omedelbart och villkorslöst släppas. Dessa fruktansvärda attacker strider mot folkrätten.

Det är viktigt att omvärlden samlat fördömer terroristattackerna mot Israel. Israel har en självklar rätt att försvara sig mot terrorism och urskillningslös raketbeskjutning. Israels legitima respons måste ske i enlighet med folkrätten, inklusive den internationella humanitära rätten. Bland annat är direkta attacker mot civila och civil egendom inte tillåtna.

Det humanitära läget i Gaza är mycket allvarligt. Ansvaret för situationen vilar tungt på Hamas, och det är allvarligt att Hamas bidrar till att försämra den humanitära situationen. Det är nödvändigt att säkerställa fortsatt, skyndsamt, säkert och obehindrat humanitärt tillträde, inklusive humanitära korridorer, för att hjälpa och skydda civila i nöd, varav många är kvinnor och barn. Det är fundamentalt att mat, vatten, mediciner och drivmedel skyndsamt och säkert kan föras in för att lindra civilbefolkningens lidande, utan att Hamas gynnas. Det betyder att Hamas och andra terroristgrupper i Gaza inte får gömma sig bakom oskyldiga och använda dessa som mänskliga sköldar.

Riskerna för en regional upptrappning är betydande. En eskalering vid Israels norra gräns mot Libanon skulle riskera att allvarligt destabilisera situationen. I skuggan av vad som sker i Gaza har konfliktnivån och bosättningsvåldet på Västbanken ökat sedan 7 oktober, vilket är mycket allvarligt. Gemensamma diplomatiska ansträngningar förblir viktiga, inklusive av regionala aktörer och FN, för att undvika ytterligare eskalering med risk för ett fullskaligt krig och spridningseffekter i regionen. I detta har även EU en viktig roll. Det behövs också förnyade insatser för att finna en väg mot en hållbar fred. Fredsinitiativet Peace Day Effort som tagits av EU, Saudiarabien och Arabförbundet är viktigt i sammanhanget. På sikt ser EU och

Sverige ingen annan fredlig väg framåt än en förhandlad tvåstatslösning, där Israel och Palestina kan samexistera i fred och säkerhet.

Datum för tidigare behandling i riksdagen: Situationen i Israel och i regionen behandlades senast vid EU-nämndens sammanträde den 20 oktober 2023 inför rådets möte den 23 oktober, och vid EU-nämndens sammanträde den 25 oktober inför Europeiska rådets möte den 26–27 oktober.

7. Utrikespolitiska dimensioner av ekonomisk säkerhet

Diskussionspunkt

Ansvarigt statsråd: Bistånds- och utrikeshandelsminister Johan Forssell

Diskussionens innehåll: Rådet förväntas diskutera utrikespolitiska dimensioner av den europeiska strategin för ekonomisk säkerhet.

Förslag till svensk ståndpunkt: Regeringen välkomnar en balanserad europeisk ansats om hur EU på ett bättre sätt kan skydda gemensamma värderingar och intressen och stärka vår säkerhet, samtidigt som vi upprätthåller ambitionen att stärka Europas långsiktiga konkurrenskraft och produktivitet. Negativa effekter på den inre marknaden och de globala institutionerna måste undvikas eller så långt som möjligt begränsas. Detta inkluderar negativa effekter för öppenhet och frihandel, som Sveriges välstånd är beroende av. Eventuella handelsrestriktioner för att upprätthålla säkerhet måste vara välmotiverade, proportionerliga och inte protektionistiska. Den nationella kompetensen på säkerhetsområdet måste självfallet också respekteras.

Regeringen välkomnar också att skyddet och främjandet av EU:s ekonomiska säkerhet integreras i Europeiska unionens yttre åtgärder och att samarbetet med tredjeländer intensifieras i frågor som rör ekonomisk säkerhet. När det kommer till användandet av instrument inom den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken (Gusp) för att stärka EU:s ekonomiska säkerhet, inklusive hybrid- och cyberdiplomati och utländsk informationsmanipulering och inblandning, anser regeringen att EU bör utgå ifrån det arbete som redan pågår genom att integrera ett ekonomiskt säkerhetsperspektiv i detta.

Regeringen välkomnar strategins ansats att först genomföra en kartläggning av risker som omfattar motståndskraft i leveranskedjor, fysisk säkerhet och cybersäkerhet för kritisk infrastruktur, tekniksäkerhet och teknickläckage, samt

risker att tredjeländer använder ekonomiska beroenden eller ekonomiskt tvång som vapen. Regeringen välkomnar också att eventuella åtgärder som vidtas ska utgå från principer om proportionalitet och precision.

EU:s arbete bör baseras på en grundlig analys av nuvarande och framtida hot och risker samt hur befintliga verktyg och marknadsmekanismer kan användas för att hantera sådana utmaningar. EU bör vidare fokusera på vikten av partnerskap och samarbete för att säkerställa tillgången på kritiska teknologier, kapital, kunskap, råmaterial och komponenter.

Datum för tidigare behandling i riksdagen: Överläggning i Näringsutskottet om en europeisk strategi för ekonomisk säkerhet och den svenska ståndpunkten i fakta-PM 2022/23:115 ägde rum den 19 oktober.